

Carlos Aragonés seria Judes: passà del cercle íntim d'Aznar al de Rajoy, que ara l'ha deixat.

pena?— a les llistes electorals d'enguany. La seua esposa, Lucía Figar, és consellera d'Aguirre.

Els altres. Dels aznaristes amb menys influència, se'n destaca Eduardo Zaplana, que manté l'amistat amb el seu antic cap, però que alhora va ser molt desprestigiat pel marianisme. L'acusaven de pràctiques ocultes no gaire higièniques i tampoc no va caure gens bé el seu rutilant fitxatge per Telefónica. Cobra un milió d'euros com a delegat a Europa de la marca, una xifra encara inferior al preu del seu àtic al passeig de la Castellana, escripturat per sis milions i a què va tenir accés gràcies a un crèdit *amable* de l'alacantina Caixa del Mediterrani (CAM), actualment intervinguda per l'estat. És vocal de la FAES, però poc rellevant.

El navarrès Jaime García del Burgo, bon amic de Zaplana i Aznar, diputat de llarga trajectòria, és igualment retirat després de tenir una presència notable a la seua darrera legislatura a l'hemicicle espanyol, i ara concentra l'activitat en una vocalia de la FAES. Va prestar un darrer servei a Rajoy: la refundació del PP navarrès, escindit de la UPN i que ara hi ha tornat a pactar, amb vista al 20N.

Elvira Rodríguez, ministra del Medi amb Aznar, consellera d'Aguirre i actual senadora, és fidel al seu avalista

però té tanta bona imatge a ulls de Rajoy que aquest pensa incloure-la a l'equip econòmic —si no és com a ministra, al segon graó— que espera dissenyar a partir d'aquest diumenge a la nit. Rodrigo Rato i Cristóbal Montoro li han servit de molta ajuda. Tots dos en diuen meravelles.

Pío Cabanillas, portaveu de l'executiu d'Aznar del 2000 al 2002 i fill de l'històric de la UCD del mateix nom, s'ha separat de la política. Exerceix de director de comunicació d'Acciona i, des d'aquesta plataforma, finança activitats de la FAES, on també és vocal. Paga amb favors els serveis que tan gustosament va prestar a Aznar, sense el qual difícilment mai hauria estat designat ministre.

Pilar del Castillo, que passà de dirigir el Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS) a ocupar el Ministeri d'Educació i Cultura que deixà lliure Aguirre, ara és eurodiputada rasa i, de Brussel·les estant, redacta papers per a la FAES, de què és vocal. Gran amant del golf, curiosament fou, amb Miguel Ángel Rodríguez, l'única persona del *clan de Valladolid* que arribà al govern amb Aznar. I la relació amb el nucli dur de l'aznarisme no era directa, sinó a través del seu marit, Guillermo Cortázar.

Entre la cinquantena de vocals de la FAES, s'hi compten més insignes aznaristes, tot començant per Alfredo Timermans, sots-director del gabinet d'Aznar i secretari d'estat de Comunicació. Fou vice-director de la fundació als 90, però avui encara paga la gestió de l'11M. Aznar, com a recompensa, va situar-lo a Telefónica, on té un gran sou. Ha flirtejat amb Rajoy, però aquest no hi creu gens.

Ana Palacio, ex-ministra d'Afers Estrangers, també ha perdut força. Escriu de política internacional però no hi influeix. Cayetana Álvarez de Toledo, ex-cap de gabinet d'Acebes i fan d'Aznar i Aguirre, ha estat una de les premiades amb la renovació de l'escó per part de Rajoy, un cas com el de Gabriel Elorriaga.

Rodolfo Martín Villa —amic de Prisa—, Pedro Antonio Martín Marín —dedicat als seus negocis i bandejat per Aznar mateix— i Gerardo Galeote —penat per la seua implicació en el *cas Gürtel*, completen la segona filera de l'aznarisme refugiat a la FAES. Ara sabran en primera persona què és la clandestinitat.

Victor Maceda

Els esnobs en diuen *think tank*, que se sol traduir per *laboratori d'idees* o *fàbrica d'idees*. Hom ignora per què ja ningú no en diu *centres d'estudis*, com es deien no fa gaires anys. Entre els més famosos hi ha els aparellats a partits polítics. En el cas del PP es tracta de la Fundación para el Análisis y los Estudios Sociales, més coneguda per les seves sigles: FAES. O, com en diuen cada vegada més adversaris ideològics, el Tea Party espanyol.

Per mirar d'explicar què es el centre d'estudis conservador, deixem que sigui la fundació que se'ns presenti. Per això EL TEMPS ha navegat unes quantes hores a través de la seva web, una impagable travessia a través dels més reputats conceptes i idees de la dreta sense complexos. Senyores i senyors, amb tots vosaltres... la FAES.

Què és. Estrictament, és una fundació privada que “treballa en l'àmbit de les idees i les propostes polítiques” sense “ànimo de lucre”, però, això sí: ben regada de diners públics. Enguany rebrà —o ha rebut ja— dels pressupostos generals de l'estat la bella xifra de 2 milions d'euros. Els obté de la partida destinada a subvencionar l'actuació de les “fundacions polítiques”. Quina casualitat: la FAES és la segona més ben dotada. La primera? A veure si ho endevinau. Bingo: la del PSOE que, en realitat, són dues. Com dues són les naturaleses dels socialistes. La del PSOE pròpiament dit i, després, la del PSC. La primera es diu Ideas —que en són d'originals, els socialistes— i enguany s'endú 1,96 milions. La segona, la Rafael de Campalans, s'emporta 345.238 euros. Per sota, la d'IU, ampul·losament anomenada Fundación Europea para los Ciudadanos, s'emporta 160.000 euros; la de UPyD, amb el mateix nom, 62.000; la de Convergència, CatDem, 119.000; la d'Unió, Estudis Humanístics Miguel Coll, 40.000; la Josep Irla d'ERC, 60.000... Les fundacions de PSOE i PP s'embutxaquen el 80% dels 6,8 milions d'euros destinats a aquests centres d'estudis relacionats amb els partits. El bipartidisme, com es veu, també funciona en el pressupost subvencionador de centres d'estudis de partit, tot i que en teoria no hi ha cap raó objectiva perquè així sigui.

El far ideològic del PP

La FAES, presidida per Aznar, actua com un grup de pressió ideològica cap el PP, com el Tea Party amb relació al Partit Republicà dels Estats Units.

Tornem a la FAES. Va ser creada el 1989 i es reconeix “vinculada al PP”. Un any després, José María Aznar era elegit president del partit conservador. Es podria per ventura pensar, per lògica, que si la FAES va “vinculada” al PP, en canviar la presidència executiva del partit podria canviar la de la fundació. Emperò no. Aznar no l’amolla, no, la nineta dels seus ulls. Ell la va idear, la va crear, la va desenvolupar, la va dotar –generosament– i ara la continua menant. Amb un president incombustible, la FAES ha mudat de naturalesa. De centre d’idees i reflexió *del* PP ha passat a ser un vertader grup de pressió ideològica *cap al* PP liderat per Mariano Rajoy. Intenta, en fi, que l’oficialitat actual del PP no es desviï de la ideologia que crea la fundació. Vol ser el far ideològic del PP, podríem dir.

La FAES es reconeix com a laboratori d’unes “idees capaces d’oferir

alternatives polítiques i de pensament diferents de les del socialistes. Idees susceptibles de ser assumides pels responsables polítics [del PP, és clar] i transformades en acció política”. Per a això, organitza fòrums de discussió, seminaris, conferències, campus d’estiu, cursos de formació; edita publicacions electròniques, la revista *Cuadernos de Pensamiento Público* i també *Papeles FAES*; edita també llibres; i manté intensos contactes amb centres d’agitació ideològica conservadora d’Europa, dels Estats Units i de l’Amèrica Llatina.

Qui és? La FAES és sobretot el seu president, José María Aznar. Al patronat, també hi té els membres més importants de la direcció actual del PP –Mariano Rajoy, María Dolores de Cospedal, Soraya Sáenz de Santamaría...–, però és especialment rellevant

la presència aclaparadora de patrons que foren homes i dones de confiança absoluta d’Aznar durant els seus anys al capdavant del govern espanyol. Són els noms que hom identifica més clarament amb l’ala més dura del PP. Aquells que tenen els discursos més clarament antisocialistes, antiautonomistes, antinacionalistes, homogeneïtzadors, més conservadors en l’àmbit econòmic i, en política internacional, més clarament alineats amb l’eix atlàntic: Ángel Acebes, Esperanza Aguirre, Jaime Ignacio del Burgo, Manuel Fraga, Luis de Grandes, Abel Matutes, Jaime Mayor Oreja, Ana Palacio, Ana Pastor, Luisa Fernanda Rudi, Isabel Tocino, Eduardo Zaplana i Alejo Vidal-Quadras, entre més.

Què fa? Mitjançant estudis, seminaris i edicions de revistes i llibres, fa per manera d’espargir la ideologia que la FAES anomena “liberalisme”. Sis grans àmbits, cada un dels quals amb nombrosos espais menors, són els que treballa el centre d’estudis: pensament polític; Espanya, Constitució i estat de dret; internacional; lluita contra el terrorisme; economia; i polítiques públiques. Sobre cada un d’aquests grans àmbits es fan estudis, es publiquen llibres i articles a la revista pròpia, es fan debats...

Amb tot aquest arsenal d’instruments, l’objectiu és “espargir la ideologia” que ells en diuen “liberal” i que normalment hom considera entre conservadora i ultraconservadora. Els enemics de la FAES són, sobretot, el socialisme i el nacionalisme.

No perden cap ocasió de ridiculitzar-los. Per exemple, com a resum de la presidència espanyola de la Unió Europea (gener-juny del 2010), l’editorial de *Cuadernos de Pensamiento Político* de la FAES feia: “Finalment, i com era bo d’imaginar, la presidència espanyola [...] ha resultat ser inoblidable. Per primera vegada no sols no ha servit per a atorgar una rellevància especial al país que l’ha exercida, sinó que s’ha produït la circumstància oposada: als ulls de tot Europa, el govern espanyol ha revelat la seva condició d’adolescent, si no pueril, i ha fet explícita una completa incapacitat de conduir-se de manera responsable.”

A l'àrea de pensament polític, la qüestió nacional preocupa especialment la fundació d'Aznar. Sobretot per la idea que en té, de tot plegat, el PSOE. No cal quasi ni dir-ho, segons la FAES els socialistes, d'idees nacionals espanyoles, no en tenen ni una. Això queda sancionat a l'anàlisi *El PSOE y la cuestión nacional*, on es llegeix que "el PSOE, en l'horitzó marxista" que li és propi, defensa "la idea d'una societat igualitària i homogènia en la qual les diferències nacionals són destinades a desaparèixer", i per això històricament "no ha teoritzat mai de manera consistent la qüestió nacional". D'aquí ve que s'hagi aliat tradicionalment amb els altres gran monstres: els nacionalistes. "El PSOE va entendre com a estratègica la mobilització dels nacionalismes particularistes a tall de discurs d'oposició." Però –insisteix la FAES– l'objectiu darrer dels socialistes és, "fruit de la seva incapacitat estructural de pensar la política en termes nacionals", generar "un projecte postnacional" en el qual no hi haurà més identitat que la pèrfida "identitat de classe".

En política internacional es preocupa molt per Sud-amèrica –la FAES en diu "Iberoamèrica"–, i últimament sobretot apunta cap al règim d'Hugo Chávez a Veneçuela, a qui ha dedicat nombrosos treballs. N'hi ha un, titulat *Élites, pueblo y caudillo, 200 años después*, segons el qual, de la mateixa manera que per a Bolívar "la democràcia era la porta de l'anarquia i el desgovern", ara "Hugo Chávez reinterpreta la funció del cabdill convertint-lo en baluard del caos i de la dissolució social al servei del règim. L'ordre nou és autoritari, però no republicà, sinó simplement mafiós".

En l'àmbit de l'estat espanyol, la preocupació essencial de la FAES és enaltir el concepte nacional patriòtic espanyol contra els nacionalistes "particularistes" que n'ataquen l'essència democràtica. Al llibre *La Constitución de la Nación. Patriotismo y libertad individual en el nacimiento de la España liberal*, l'autor, Àngel Rivero, il·lustra els lectors sobre qüestions com ara aquestes: "El nacionalisme és sempre expressió d'odi i font de conflicte?" L'autor mostra "com l'extensió del

La FAES, amb una subvenció pública de 2 milions, aixopluga no tan sols Aznar, sinó els homes i

nacionalisme ha fet que les societats que l'han sofert reneguin del valor de conceptes com *patriotisme* i *nació*." Al seu parer, tots aquest conceptes "són essencials per a entendre la democràcia moderna", perquè, entre més coses, "assenyalen la continuïtat de la política constitucional a Espanya". L'autor alerta sobre el fet que "l'hegemonia

del nacionalisme ha acabat corrompent conceptes com ara *patriotisme* i *nació* fins a fer-los irrecognoscibles i, tanmateix, el patriotisme com a defensa comuna de la llibertat individual i la nació com a reunió dels ciutadans per a la protecció dels seus drets són tasques més urgents que mai. La nació és el baluard des del qual defensar la nostra

ones de la seva confiança.

llibertat, també enfront del nacionalisme". El "particularista", s'entén.

Què pretén? Tota la generació ideològica que fa la FAES s'adreça a un sol objectiu. Que el PP no es desviï del camí que li marca. Una cosa que a hores d'ara, en vista de la possible victòria conservadora a les eleccions del 20 de

novembre, adquireix una indubtable rellevància. Si aconseguirà o no el seu objectiu, ja ho veurem. De fet, pareix que Rajoy s'allunya considerablement de la radicalitat ideològica que és i representa FAES. Però també és cert que en el debat amb Rubalcaba, el candidat conservador va avançar la seva idea d'assegurar, des del govern central i des de les Corts, la "unitat de mercat" perquè "no pot ser que n'hi hagi 17 i cadascú faci el que vulgui". És una idea que la FAES ha treballat molt. En una anàlisi econòmica titulada *La financiación del Estado autonómico: propuestas de futuro*, de Gabriel Eloorriaga, farcit de dades i quadres que li donen aparença objectiva, es conclou que "els estudis econòmics més recents ens ofereixen noves perspectives que qüestionen els beneficis econòmics" de la descentralització autonòmica. A més, l'autor, citant l'OCDE, assegura que "els darrers temps ha sorgit una preocupació addicional [cap a l'existència de l'estat de les autonomies tal com és configurat actualment] a conseqüència de la crisi econòmica i la capacitat de respondre-hi". El motiu essencial d'aquesta "preocupació" és que "l'OCDE ha posat de manifest l'existència [...] de despeses creixents a l'àmbit subcentral [és a dir, autonòmic], unides al descens dels seus ingressos tributaris". Aquest efecte "és més marcat allà on hom atribueix als governs subnacionals grans responsabilitat de despesa". I el drama, a parer de l'autor, és que fins ara "l'orientació política diferent de cada govern" autonòmic "dificulta enormement la presa de decisions coordinades de política econòmica en situació de crisi". Resumeix Elorriaga, dramàticament, que "l'exposició a tots aquests riscos és més important com més gran és el grau de descentralització de les finances públiques d'un país". La solució? Doncs el-líptica però evident a la frase lapidària següent: "La crisi ha posat de manifest noves debilitats en els nostres instruments de gestió de la política econòmica i ens mostra la necessitat de millorar notablement la coordinació intergovernamental en les relacions financeres per a poder assolir una certa coherència macroeconòmica." Deu anar en aquest sentit tot allò

que va defensar Rajoy en el debat amb Rubalcaba?

Sigui com sigui, a la Fundació d'Aznar la preocupa molt això de l'estructuració territorial d'Espanya en autonomies. Jaime Mayor Oreja ha teoritzat als *Papeles* de la FAES –sota el títol de "Reforma, regeneración y rectificación"– que cal "rectificar" el procés de "redefinició del model territorial del 1978, que té la màxima expressió en l'Estatut de Catalunya". Aquesta rectificació consistiria a assegurar un marc blindat i homogeni a tot l'estat espanyol que, entre més qüestions, assegurés la possibilitat de "regenerar" situacions com ara la immersió lingüística de les llengües diferents de la castellana.

Aquesta preocupació, o obsessió caldria dir-ne, cap a –o contra– les autonomies es va manifestar amb tota intensitat en la presentació pública del llibre de Rivero. Va ser tot un compendi de la concepció d'Espanya que té la FAES i que aspira que assumisqui Rajoy. A l'acte, un dels presentadors de l'obra, Benigno Palós, deia: "Espanya hauria de gaudir del seu èxit col·lectiu i tanmateix es perd en deslleialtats i egoïsmes." Egoïsmes que, com el lector ja avesat a hores d'ara en la terminologia FAES, concorre en els "nacionalismes perifèrics". Palós s'interrogava dolorosament a si mateix: "El gran dubte per a un teòric de les idees polítiques és per què l'esquerra espanyola perdona els nacionalismes perifèrics [no explicà els pecats que són perdonats o si li perdona senzillament el fet d'existir] i es mostra tan distant del centre-dreta [mai, no, de la ultradreta]." Un altre dels presents, Ignacio Astarloa, del nucli dur de l'aznarisme, assolí el cim de la nit fent la connexió habitual entre nacionalisme i terrorisme: "Està bé que defensem els predicats que en aquest llibre s'expliquen enfront dels que ahir ofengueren la nació espanyola, molts milions de persones, un sistema de convivència que, no se sap gaire bé per què, han intentat destruir a trets i ara, a més, intenten justificar que han intentat destruir a trets perquè efectivament tenia tanta força que només a trets podien atacar-lo."

Miquel Payeras